

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Stibrála a soudců JUDr. Heleny Karetové a JUDr. Miroslava Stoklasy ve věci žalobce **Ing. L. R.**, narozeného xxx, bytem xxx, xxx, zastoupeného advokátkou Mgr. Soňou Adamovou, sídlem v Praze 7, B. K. Sochora 34/740 proti žalovaným: **1) Hlavnímu městu v Praze**, IČO 00064581, sídlem v Praze 1, Mariánské náměstí 2, **2) Městské části Praha Nedvězí**, IČO 00240516, sídlem v Praze 10, Únorová 15, zastoupených JUDr. Ing. Světlanou Semrádovou Zvolánkovou, advokátkou sídlem v Praze 2, Karlovo náměstí 18, o určení vlastnictví k odvolání žalobce se proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10, č.j. 7 C 229/2011-160 z 13. února 2015,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku I. m ě n í tak, že se u r č u j e , že žalobce je výlučným vlastníkem nemovitostí parc.č.: xxx, xxx, xxx, xxx, xxx a xxx, zapsaných na LV č. xxx pro k.ú. xxx, vedeném Katastrálním úřadem pro hl. m. Prahu, katastrální pracoviště Praha.
- II. První žalovaná je povinna zaplatit žalobci náklady řízení před soudy obou stupňů 35.350,-Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám jeho právní zástupkyně. Proti druhé žalované se právo na náhradu nákladů řízení žalobci nepřiznává.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce podal včasné odvolání proti rozsudku, kterým soud prvního stupně jeho žalobu o určení, že je vlastníkem nemovitostí zamítl, zastavil řízení o vzájemném návrhu žalované číslo 1 a rozhodl o nákladech řízení mezi účastníky a povinnosti žalobce zaplatit soudní poplatek. Namítal, že soud prvního stupně věc nesprávně právně posoudil, neboť dovedl,

že by se mělo jednat o restituční spor. O takový případ se však nejedná, neboť předmětné pozemky byly ve vlastnictví rodiny žalobce od roku 1948 až do roku 2008, nebyl tedy žádný důvod k podání restituční výzvy. Kromě toho i soud prvního stupně vzal za prokázané nabytí vlastnického práva žalobce k nemovitostem, kdežto protistrana nabývací titul neměla. To vyplývá i z vyjádření katastrálního úřadu. Žalobce podal žalobu v roce 2011, protože se dozvěděl o duplicitním zápisu vlastnictví, který vznikl v roce 2008. Žádal proto rozsudek změnit tak, že žalobě bude vyhověno.

První žalovaná navrhla rozsudek potvrdit, neboť tvrzení žalobce, že si soud spletl řízení o určení vlastnického práva se sporem restitučním, nemůže být chápáno jako „jiná vada„. Restituční předpisy mají k předpisům obecným povahu *lex specialis*, tudíž pokud došlo k nabytí pozemků až na základě dědického řízení, ač mělo být žádáno o vydání v rámci restitučních zákonů, je žaloba obcházením restitučních zákonů. Je třeba též uvést, že výsledek dědického řízení je závazný pouze mezi účastníky řízení, takže pro žalovanou, která se ho neúčastnila, význam nemá.

Druhá žalovaná se připojila k odvolání první žalované.

Odvolací soud přezkoumal rozsudek dle §§ 212, 212a odst. 1, 5 o.s.ř. a shledal odvolání důvodným.

Soud prvního stupně po provedeném dokazování řádně zjistil všechny pro věc rozhodné skutečnosti, účastníci nevznesli žádné skutkové výhrady a proto z tohoto skutkového stavu vychází také soud odvolací.

Bylo zjištěno, že všechny předmětné pozemky byly ve vlastnictví matky žalobce M. R. Takto byly též uváděny v evidenci nemovitostí jako PK xxx (zahrnující nynější pozemky xxx a xxx), PK xxx (zahrnující dnešní pozemky xxx, xxx a xxx) a PK xxx (dnešní pozemek parc. č. xxx). V průběhu let 1975 až 1981 docházelo k tzv. technicko - hospodářskému mapování, při kterém byly tyto pozemky sloučeny s jinými pozemky do větších celků pod jinými parcelními čísly (vývoj je podrobně popsán v rozsudku soudu prvního stupně). Po smrti matky žalobce v r. xxx probíhalo dědické řízení před Státním notářstvím v Tachově pod sp. zn. 10 D 1322/81, v jehož rámci žalobce zdědil mimo jiné pozemek parcelní číslo PK xxx. Další z předmětných pozemků nebyly v rozhodnutí dědického soudu zahrnuty a ohledně nich proběhlo dodatečné dědické řízení před Okresním soudem v Tachově pod sp. zn. 15 E 341/2006, v jehož rámci žalobce nabytí vlastníka též vlastnické právo k ostatním předmětným pozemkům. Všechny předmětné pozemky byly nadále evidovány v evidenci nemovitostí a posléze v katastru nemovitostí jako vlastnictví žalobce. Žalovaná odvozovala své vlastnické právo z nabytí ze zákona č. 172/91 Sb., od státu, jehož nabývací titul nebyl zjištěn, přičemž na pozemcích měla být vybudována stavba pozemní veřejné komunikace, z části na nich leží též veřejně užívané prostranství. Duplicitní zápis v Katastru nemovitostí byl zjištěn Katastrálním úřadem pro hl. m. Prahu a žalobce byl o tom vyrozuměn katastrálním úřadem 24. 1. 2008 (ohledně dvou pozemků), respektive dopisem ze 7. 4. 2008 (ohledně dalších čtyř pozemků).

Po právní stránce soud věc posoudil tak, že s ohledem na duplicitní zápis vlastnického práva k předmětným nemovitostem pro žalobce i žalovanou vyplývá naléhavý právní zájem na určení vlastnického práva z duplicitního zápisu v katastru. Stát nabytí držby předmětných nemovitostí zmocněním se bez právního titulu v období před 17.11.1989, přičemž šlo o zemědělský půdní fond. V daném případě se tedy žalobce mohl domáhat vydání nemovitostí po státu ve smyslu § 6 odst. 1 písm. p) zákona č. 229/1991 Sb. K duplicitnímu zápisu vlastnického práva ovšem došlo dlouho poté, co bylo možné se domáhat vydání nemovitého majetku. Zabýval se proto otázkou, zda je možné v případě nevyužití restitučního zákonodárství oprávněnou osobou, domáhat se určení vlastnického práva za užití zákonodárství obecného. S ohledem na judikaturu Nejvyššího soudu zejména rozsudek velkého senátu sp.zn. 31 Cdo 1222/2001 a stanoviska Ústavního soudu

sp.zn. PL. ÚS – ST. 21/05 dovedil, že žalobce, jakožto jinak oprávněná osoba, se nemůže domáhat ochrany vlastnického práva podle obecných předpisů ani formou určení vlastnického práva, přičemž tomu odpovídají též závěry uvedené ve shora citovaném stanovisku pléna Ústavního soudu spočívající v tom, že tvrzením vlastnického práva, zejména toho, jež vyžaduje záznam do katastru nemovitostí, v případě absence legitimního očekávání na straně navrhovatele není naplněna preventivní funkce žaloby dle § 80 písm. c) o. s. ř., a tedy není dána ani naléhavost právního zájmu na jejím podání. Žalobou o určení vlastnického práva nelze obcházet smysl a účel restitučního zákonodárství. Proto žalobu zamítl.

Odvolací soud se s právním posouzením věci ve výsledku neztotožnil. Správný je závěr soudu prvního stupně, že stát se chopil držby předmětných pozemků bez právního důvodu. Jak již uvedl Nejvyšší soud v rozhodnutí ve věci sp.zn. 22 Cdo 1840/2003, obnova katastrálního operátu nemá vliv na hmotněprávní vztahy k nemovitostem a nemůže měnit vlastnictví k nim. Kromě toho uvedl také v rozsudku sp. zn. 22 Cdo 1675/2006, že zápisy údajů a zákresy vlastnických hranic v evidenci nemovitostí neměly vliv na skutečné právní vztahy k nemovitostem, pokud byly s tímto zápisem v rozporu skutečný právní stav má tedy přednost před stavem evidovaným ve veřejných knihách, což ostatně vyplývá z ustanovení § 5 odst. 7 zákona č. 344/92 Sb., katastrální zákon, podle něhož právní vztahy nemohou být dotčeny revizí údajů katastru, opravou chyb v katastrálním operátu ani obnovou katastrálního operátu, pokud jejich změna není doložena listinou. Ke stejným závěrům ostatně dospěl Obvodní soud pro Prahu 10 v rozsudku ve věci č.j. 23 C 171/2011 - 102 ze dne 2. září 2014 v obdobné věci mezi týmiž účastníky ohledně jiného pozemku.

Pokud jde stav v evidenci nemovitostí, je třeba říci, že v původním dědickém řízení v roce 1982 nabyt žalobce pouze jeden z předmětných pozemků, konkrétně pozemek označený jako PK xxx, nyní pozemek parc. č. xxx. Současně byla v dědickém usnesení uvedena řada dalších pozemků, které však nebyly pozemky předmětnými. Následně však byl žalobce veden v evidenci nemovitostí jako vlastník všech předmětných pozemků, jež byly evidovány nadále pod původními parcelními čísly, respektive označením PK xxx, PK xxx a PK a xxx, a to až do roku 2008. To platilo i v dodatečném dědickém řízení v r. 2006. Zmíněné technicko- hospodářské mapování, popřípadě slučování pozemků do větších celků se tedy v poměrech evidence nemovitostí, respektive následně v katastru nemovitostí ve vztahu k žalobci nijak neprojevovalo.

Se soudem prvního stupně lze souhlasit také v tom, že nabytí pozemků státem bez právního důvodu zakládalo pro oprávněnou osobou restituční důvod, zde podle zákona č. 229/91 Sb. Správný je také obecným odkaz na to, že v případech, kdy má dojít k obnovení vlastnictví formou restitučního nároku, nemá oprávněná osoba, která této možnosti nevyužije nebo není úspěšná, zpravidla naléhavý právní zájem na určení vlastnictví či na poskytnutí ochrany domnělému vlastnictví podle obecných občanskoprávních předpisů.

Podle názoru odvolacího soudu však soud prvního stupně v daném případě uvedenou judikaturu aplikovat neměl. Tato judikatura totiž neplatí bez výjimek. V nálezu sp. zn. I. ÚS 428/06 ústavní soud uvedl, že judikaturu týkající se nemožnosti obcházet restituční předpisy pomocí předpisů obecných, nelze aplikovat formalisticky striktně, bez přihlédnutí ke všem konkrétním okolnostem věci. (Jinak ovšem v tomto případě byl skutkový stav jiný než ve zde projednávané věci).

Obdobné případy jako tento však Ústavní soud České republiky řešil jednak v nálezu sp. zn. IV. ÚS 42/09, kde uvedl, že je nepřípustné, aby vlastnické právo stěžovatelů konajících v důvěře ve veřejnoprávní evidenci, za jejichž správnost odpovídá stát, legitimně se domnívajících, že jsou vlastníky předmětných pozemků, by bylo mnoho let po uplynutí lhůty

k podání restitučního návrhu zpochybněno soudy právě s odkazem na údajnou možnost v minulosti dosáhnout restituce. Stanovisko Ústavního soudu sp. zn. Pl ÚS – st. 21/05 nedopadá na situaci, v níž byla založena (a po velmi dlouhou dobu trvala) dobrá víra jednotlivců jednajících v důvěře ve správnost aktů veřejné moci, které ve lhůtě pro podání restitučního návrhu stvrzovaly existenci jejich vlastnického práva.

Tyto zásady ustavní soud rozvedl dále podrobněji v nálezu sp.zn. I. ÚS 709/09, kde uvedl, že není možné přehlédnout nebo potlačovat skutečnost, že stěžovatelé v daném případě měli za to, že jsou vlastníky předmětné nemovitosti, o této skutečnosti rovněž svědčila evidence vlastnických práv v katastru nemovitostí a jako vlastníci se rovněž chovali, když důvodem neuplatnění jejich nároků v restitučním řízení podle zákona o půdě byla právě ta skutečnost, že byli v katastru nemovitostí evidováni jako vlastníci, stát se k nim jako vlastníků choval ani nezpochybňoval jejich vlastnické právo; ke změně vlastnického práva v evidenci v katastru nemovitostí došlo až po uplynutí lhůty pro uplatnění nároku dle zákona o půdě.

Odvolací soud je přesvědčen, že o obdobnou situaci se jedná i v tomto případě, kdy žalobce k jednomu z pozemků nabyt vlastnícké právo dlouho před lhůtou pro uplatnění restitučních nároků, ohledně dalších byl v přesvědčení, že je nabyt, neboť byl takto evidován v evidenci nemovitostí a později v katastru nemovitostí a to po celou dobu určenou pro případné uplatnění restitučního nároku a o duplicitě vlastnictví se dozvěděl až následně sdělením katastrálního úřadu. I ohledně zbylých pozemků získal nabývací titul v dodatečném dědickém řízení. Svědčila mu tedy dobrá víra o vlastnictví pozemků podpořena zápisy v evidenci nemovitostí. Nebylo tvrzeno, že by věděl, že se držby pozemků chopil stát (žalobce v době původního dědického řízení i v době nynější bydlí v xxx) a nebylo tvrzeno ani to, že by stát, respektive následně obec, vůči němu někdy dříve než došlo ke zjištění duplicitního vlastnictví, jeho vlastnické právo sporovala. Za dané situace tedy nebylo možno dost dobře očekávat, že by měl důvod uplatnit restituční nárok (a pokud by ho uplatnil, že by mohl být s ním úspěšný). Podle názoru odvolacího soudu jde právě o takový výjimečný případ jako v případech rozhodovaných soudem ústavním, kde se obecné pravidlo zmíněné soudem první-ho stupně neuplatní.

Žalobce totiž měl za to, že je vlastníkem nemovitostí (že je zdědil), což v uvedeno z pozemků bylo naplněno beze zbytku, u dalších k tomu došlo následně, neboť z neznámých důvodů nebyly zahrnuty mezi pozemky uvedené v původním dědickém řízení, přičemž však byl od počátku evidován jako vlastník všech pozemků jak v evidenci nemovitostí, tak v katastru nemovitostí; stát resp. obec jeho vlastnické právo do zjištění duplicitního zápisu v katastru nijak nezpochybňovali a ke duplicitnímu zápisu v katastru došlo (a bylo to oznámeno) až dlouho po uplynutí lhůt k uplatnění nároku dle zákona o půdě.

Odvolací soud tedy shledal, že žalobce má na určení vlastnictví naléhavý právní zájem a - na rozdíl od strany žalované - mu ke všem pozemkům svědčí také nabývací tituly. V takovém případě, zejména, když protistrana odvozuje své vlastnictví toliko od nabytí ze zákona od státu, který se chopil pozemku bez právního důvodu, je třeba dát přednost vlastnictví fyzické osoby, která vlastnictví nabytá žádným zákonem předpokládaným způsobem. Proto postupem podle § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. rozsudek ve výroku o věci samé změnil tak, že žalobě vyhověl.

S ohledem na tento výsledek řízení rozhodl odvolací soud také znovu o nákladech řízení před soudem prvního stupně spolu s náklady řízení odvolacího. Vyšel z toho, že žalobce měl ve věci plný úspěch, má tedy právo na plnou náhradu nákladů řízení.

Jeho náklady sestávají ze soudního poplatku ze žaloby, jehož výše měla činit správně 3.000,- Kč. Jelikož zaplatil 10.000,- Kč měla by být zbylá částka soudem I. stupně vrácena. Dále jde o náklady právního zastoupení, které sestávají z odměny advokáta ve výši 2.500,- Kč a paušální náhrady 300,- Kč za každý úkon právní služby. Konkrétně jde o převzetí zastoupení, účast u tří ústních jednání, vyjádření k věci, závěrečný návrh. Odměna za další dva úkony (účast u ústního jednání, které neproběhlo pro vadu v doručení druhé žalované a účast při vyhlášení rozhodnutí) byla v poloviční výši. Celkem tak náklady řízení před soudem prvního stupně, které by měly být uhrazeny žalobci, činí 23.200,-Kč.

Náklady tohoto odvolacího řízení sestávají ze soudního poplatku 5.000,- Kč a nákladů za 2 a půl úkonu právní služby (odvolání, účast u ústního jednání, účast při vyhlášení) ve stejné výši. Celková výše nákladů řízení před soudy obou stupňů tak činí 35.350 Kč. Povinnost k úhradě těchto nákladů uložil soud toliko první žalované. Ve vztahu k druhé žalobci právo na náhradu nákladů nepřiznal s ohledem na to, že její účast byla toliko odvozena od účasti první žalované.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné za podmínek § 237 o.s.ř. Podat je lze do 2 měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR v Brně prostřednictvím soudu I. stupně.

V Praze dne 23. září 2015

JUDr. Zdeněk S t i b r a l, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: K. L.